05 สุขภาพสัตว์

5.1 การป้องกันและควบคุมโรค

- สัตว์ที่นำมาเลี้ยงมาจากแหล่งที่สามารถระบุได้ (ได้แก่ ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ ฝูงพ่อแม่พันธุ์ โรงฟัก)
- มีมาตรการป้องกันและควบคุมโรคก่อนเข้าฟาร์ม โดยมีการทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม ควบคุมและฆ่าเชื้อยานพาหนะและบุคคล ที่เข้า-ออกฟาร์มหรือเขตพื้นที่เลี้ยงไก่อย่างเข้มงวด และมีวิธีการควบคุมโรคให้สงบ ไม่ให้แพร่ระบาดออกจากฟาร์มบริเวณประตูเข้าฟาร์มต้องเข้มงวด ยานพาหนะต้องมีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อหรือผ่านโรงพ่นและบ่อน้ำ ยาฆ่าเชื้อโรค บุคคลที่จะเข้าเขตฟาร์มให้ทำการฆ่าเชื้อรองเท้าและมือที่ทางเข้าฟาร์ม
- มีแผนเฝ้าระวังการระบาดของโรคในฟาร์มที่สอดคล้องกับแผนของกรมปศุสัตว์
- ป้องกันควบคุมสัตว์พาหะนำโรคไม่ให้เป็นแหล่งของเชื้อโรคที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสุขลักษณะ เช่น ดูแลบริเวณโดยรอบโรงเรือนไม่ให้มีบริเวณน้ำขัง หรือน้ำเน่า ซึ่งจะเป็นแหล่งของแมลงต่างๆ ทั้งนี้ ควรมีแผนการ และวิธีการกำจัดสัตว์พาหะนำเชื้ออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

5.2 การบำบัดโรค

สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และตามข้อกำหนดใน มกษ. 9032 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ การบำบัดโรคสัตว์และการใช้ยาสัตว์รวมถึงวัตถุอันตรายที่ใช้ในฟาร์ม ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

06 สวัสดิภาพสัตว์

ดูแลสุขภาพสัตว์ให้แข็งแรง เจริญเติบโตตามปกติสามารถแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมตามธรรมชาติมีการตรวจสอบสุขภาพสัตว์อย่างสม่ำเสมอ ในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม

07 สิ่งแวดล้อม

- มีวิธีการจัดการของเสีย สิ่งปฏิกูล มูลสัตว์ น้ำทิ้ง และขยะต่างๆ อย่างถูกวิธี
- จัดการซากสัตว์อย่างถูกต้องไม่ทำให้เกิดมลภาวะเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม

08 การเก็บบันทึกข้อมูล

มีระบบการบันทึกและเก็บบันทึกข้อมูลที่สำคัญ โดยต้องเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 3 ปี เพื่อสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ ทั้งนี้ครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารฟาร์ม เช่น การจัดแบ่งโครงสร้าง ข้อมูลด้านสุขภาพ ประวัติและการฝึกอบรมของบุคลากร จำนวนแรงงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านการผลิต เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับตัวสัตว์ อาหารและน้ำสำหรับสัตว์ การจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์ การป้องกันและควบคุมโรค การกำจัดของเสีย

ทั้งนี้ สำหรับฟาร์มปศุสัตว์แต่ละชนิด เช่น สัตว์ปีก สัตว์บก อาจมีข้อกำหนดที่เฉพาะแตกต่างกันไป

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2561-2277
www.acfs.go.th

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์ม ปศุสัตว์

(GAP ฟาร์มปศุสัตว์)

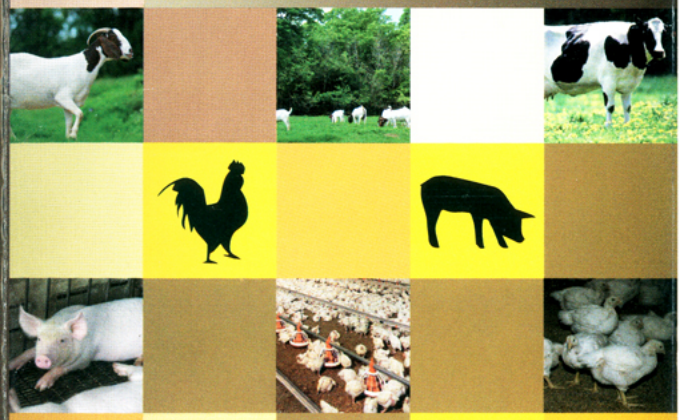

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มปศุสัตว์

เป็นหลักเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อยกระดับการเลี้ยงสัตว์ในประเทศไทย ให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ผู้บริโภคอาหารที่ได้จากสัตว์ และสิ่งแวดล้อมมีความปลอดภัย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของห่วงโซ่การผลิตอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่ต้องได้รับการจัดการด้านความปลอดภัย เพื่อช่วยลดอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากอาหาร และก่อให้เกิดความยั่งยืนแก่การเลี้ยงปศุสัตว์ของไทย

ข้อกำหนดในมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสาหรับฟาร์มปศุสัตว์

01 องค์ประกอบฟาร์ม

1.1 สถานที่ตั้ง

อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสำหรับการจัดการ เช่น การคมนาคม สะดวก ไม่มีน้ำท่วมขัง มีแหล่งน้ำสะอาด เพียงพอในการเลี้ยงสัตว์ เป็นบริเวณที่โปร่ง อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี อยู่ห่างจากแหล่งชุมชน และได้รับความยินยอมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในสภาพแวดล้อม ที่ไม่เสี่ยงจากการปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขอนามัยของสัตว์

1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม

- พื้นที่ของฟาร์มมีขนาดเพียงพอ และเหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และสุขภาพสัตว์
- มีการวางผังฟาร์มที่ดี มีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอสำหรับการจัดแบ่งการก่อสร้างโรงเรือนอย่างมีระเบียบสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ไม่หนาแน่น มีทางเข้า-ออกทางเดียว และมีระบบป้องกันเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม รวมทั้งมีรั้วรอบบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์
- บ้านพักอาศัย และอาคารสำนักงานแยกห่างจากบริเวณเลี้ยงสัตว์พอสมควร ไม่มีการเข้าอยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ บ้านพักอยู่ในสภาพแข็งแรงสะอาด เป็นระเบียบ มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเจ้าหน้าที่ สะอาด มีรั้วกั้น แบ่งแยกจากบริเวณเลี้ยงสัตว์ตามที่กำหนดอย่างชัดเจน

1.3 โรงเรือน

ควรมีโครงสร้างแข็งแรง สร้างด้วยวัสดุถาวร ง่ายต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษาและมีการระบายอากาศที่ดี มีลักษณะและขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนสัตว์ที่เลี้ยง และไม่หนาแน่นเกินไป

02 อาหารสำหรับสัตว์

- ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ในกรณีที่ผสมอาหารสัตว์เอง ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ เมื่อซื้ออาหารสัตว์ต้องซื้อจากผู้ที่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
- ยาที่ใช้ผสมในอาหารเพื่อป้องกันและรักษาโรคต้องอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม
- ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ควรสะอาด แห้ง กันความชื้นได้ ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุมีพิษ ปุ๋ย หรือวัตถุอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสัตว์ ไม่มีสารที่อาจปนเปื้อนกับอาหารสัตว์ และถ้าถูกเคลือบด้วยสารอื่น สารดังกล่าวต้องไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์
- จัดให้มีสถานที่เฉพาะที่สะอาด แห้ง ปลอดจากแมลงและสัตว์พาหะนำโรคต่างๆ ระบายอากาศได้ดีสำหรับเก็บรักษาอาหารสัตว์ และสามารถป้องกันการปนเปื้อนและรักษาคุณภาพของอาหารไม่ให้เสื่อมสภาพ ต้องมีวัสดุรองด้านล่าง เช่น พาเลทรองถุงที่บรรจุอาหารสัตว์ เพื่อให้อากาศถ่ายเทและป้องกัน ความชื้นได้

03 น้ำ

แหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์มอยู่ในบริเวณที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนมูลสัตว์หรือน้ำเสียจากโรงเรือน รวมทั้งบ้านพักอาศัย นอกจากนี้แหล่งน้ำควรห่างจากโรงฆ่าสัตว์หรือโรงงานอุตสาหกรรม หากเป็นบ่อบาดาลต้องมีฝาปิดมิดชิด น้ำที่ให้สัตว์กินและใช้ภายในฟาร์มควรเป็นน้ำสะอาด มีปริมาณเพียงพอและมีคุณภาพ (ตาม มอก. 257 มาตรฐานน้ำบริโภคของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หากใช้น้ำบาดาลให้เป็นไปตาม มาตรฐานน้ำบาดาลที่บริโภคได้ของประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการส่งตัวอย่างน้ำตรวจวิเคราะห์ หาปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ความกระด้าง และสารพิษ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง)

04 การจัดการฟาร์ม

4.1 คู่มือการจัดการฟาร์ม

มีคู่มือการจัดการฟาร์มแสดงให้เห็นระบบการเลี้ยงอาหารและน้ำสำหรับสัตว์ การจัดการฟาร์มการป้องกันและควบคุมโรค การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ การดูแลสุขภาพสัตว์ และสุขอนามัยในฟาร์ม

4.2 บุคลากร

มีจำนวนบุคลากรอย่างเพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนสัตว์ที่เลี้ยง มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน บุคลากรได้รับการกำกับดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล และได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ห้ามผู้ที่มีอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ เช่น อาการท้องร่วง อาเจียน เจ็บคอ มีไข้ เข้าปฏิบัติงานในโรงเรือน ทั้งนี้ควรแจ้งผู้จัดการฟาร์มให้ทราบด้วย

4.3 การทำความสะอาดและการบำรุงรักษา

อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์ เช่น ภาชนะให้อาหารและน้ำ สามารถทำความสะอาดได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนนำสัตว์เข้าเลี้ยง ดูแลให้ถูกสุขลักษณะและสะดวกในการปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบการทำงานของเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่สำคัญวันละครั้ง มีระบบการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรงเรือน อุปกรณ์และบริเวณโดยรอบอย่างมีประสิทธิภาพถูกสุขลักษณะ